

Г. А. Скрипник

Етнографічний вісник

«ЕТНОГРАФІЧНИЙ ВІСНИК» – друкований орган Етнографічної Комісії ВУАН. Виходив 1925–32 у Києві неперіодично (усього 10 книг). Ред. – А. Лобода (1925–31), В. Петров (1925–29). Публікував розвідки з питань укр. етнографії (ст. «Завдання та методи етнографії» Є. Кагарова, 1927, кн. 4), фольклористики, краєзнавства («Місце фольклору у краєзнавстві» В. Петрова, 1925, кн. 1), методики збирання та дослідж. фольклорно-етногр. матеріалів («До питання про способи збирати фольклорні матеріали» П. Попова, 1926, кн. 2). У програм. статті (1925, кн. 1) А. Лобода підкреслив необхідність розгортання пошук. та дослід. роботи, потребу опанування вітчизн. наук. спадщини, перевидання наук. доробку народознавців. У рубриці «Статті і матеріали з історії української етнографії» – розвідки про діяльність народознавців («До історії етнографії. Іван Рудченко» Є. Русинської, 1927, кн. 4; «Пелагея Яківна Литвинова (1833–1904)» І. Спаської, 1928, кн. 7), фольклорно-етногр. матеріали з архівів (1926, кн. 2; 1927, кн. 3, 4). Друкував дослідж. з нар. агрокалендаря, укр. демонології, муз. фольклористики, антропології, нар. традиц. знань, вірувань («Народна математика» Л. Дорошевича, 1928, кн. 8), традиц. нар. обрядовості («Свято Купала на Волинському Поліссі» В. Камінського, 1927, кн. 5; «До звичаю кидати гілки на могили «заложних» мерців» В. Білого та «Про звільницький обряд і сполучені з ним пісні» М. Гайдая; обидві – 1927, кн. 3). Д. Зеленін запропонував спроби переосмислення та нового трактування хлібороб. звичаїв сх. слов'ян у розвідках «Східно-слов'янські хліборобські обряди – качання й перекидання по землі» (1927, кн. 5), «Спасова борода» і «Східнослов'янський хліборобський обряд жнивварський» (1928, кн. 8), а похорон. обряд у ст.

«Дослідження похоронного обряду» К. Черв'яка (1927, кн. 5) – на основі аналогій з весіл. обрядовістю. Окремий блок публікацій складають розвідки та польові матеріали з проблем укр. міфології, нар. світогляду (статті В. Петрова «Вірування в вихор і чорна хвороба», 1927, кн. 3 та «Мітологема сонця в українських народних віруваннях», 1927, кн. 4; «Проблема мітичного мислення» Б. Навроцького, 1927, кн. 5; «Вірування в сонце» С. Терещенкової, 1928, кн. 7). Стаття «Рибальчі заводи на низу Дніпра» В. Тищенко (1927, кн. 5) містить матеріал з історії рибал. промислу Дніпровсько-Бузького регіону. Трансформацію образу коваля Кузьми-Дем'яна в контексті еволюції реліг. свідомості розглянуто у дослідж. «Коваль Кузьма-Дем'ян у фольклорі» В. Гіппіуса (1929, кн. 8), а проблеми фольклору – у ст. «Від частушки до пісні довгої» А. Лободи (1929, кн. 7). Особливості походження і специфіки окремих жанрів фольклору простежено у ст. «Студії над загадками» В. Перетца (1932, кн. 10) та рец. «Українські думи в новому виданні К. М. Грушевської» (1928, кн. 7). Особливості тогочас. побутування нар. голосінь стали темою дослідж. «Народні голосіння» М. Гайдая (1928, кн. 7). Проблемам муз. фольклористики присвяч. розвідки К. Квітки «Українські пісні про дівчину, що помандрувала з зводителем» (1926, кн. 2) та «Українські пісні про дітозгубницю» (1927, кн. 3, 4), а також низку статей про тогочас. кобзарів («Кобзар Кулик» Ю. Виноградського, 1927, кн. 3; «Кобзар П. Ткаченко» Т. Пащенко, 1927, кн. 5); «Нові Кобзарські пісні» І. Галюна, 1928, кн. 7). Значну увагу приділяв проблемам висвітлення етногр. особливостей нац. меншин України: ст. «Обряди й повір'я, сполучені з вагітною, породілею й народженням у жидів» Й. Пульнера (1929, кн. 8); «Юнацькі і гайдуцькі пісні у болгар» С. Цветка (1927, кн. 3); «Спроба описати й витлумачити двоє весняних хліборобських свят маріупольських греків» В. Шевченка (1930, кн. 9). Впровадження вульгарно-соціол. методів щодо вивчення фольклорно-етногр. явищ (кін. 1920 – поч. 30-х рр.) призвело до спотворення, тенденц. висвітлення культури та побуту людності на сторінках видання, надмір. інтересу до зразків «кабац. фольклору»: «Нові легенди С. Шевченка (1928, кн. 7); «Чудеса на Полтавщині року 1928» Н. Дмитрука (1927, кн. 5; 1929, кн. 8). Проблеми укр. антропології викладено у ст. «Матеріали до антропології України» А. Носова (1927, кн. 5); залучаючи дані влас. антропол. дослідж., автор вніс корективи щодо висновку Ф. Вовка про «однорідність» українського народу. Є. Рихлік розглянув стан укр. етнографії за межами Рад. України (1929, кн. 8), підкреслюючи необхідність вивчення етногр. своєрідності українців Кубані, Надволжя, Далекого Сходу; огляд народознав. доробку, особливостей дослідн. інтересів, наук. шкіл та напрямів 1920-х рр. в Україні та Росії містить публікація «Російська і українська етнографія 1918–1928 рр.» Є. Кагарова (1929, кн. 8). Вісник систематично вміщував рец., анотації, огляди вітчизн. і зарубіж. видань (напр., «Вісника Одеської комісії краєзнавства», «Этнографии»), бібліогр. покажчики. Навколо «Е. в.» згуртувався актив збирачів нар. творчості, зокрема М. Рильський, С. Крижанівський, М. Пивоваров, Г. Нудьга.

Рекомендована література

1. Музиченко С. М. 60-річчя заснування «Етнографічного вісника» // УІЖ. 1985. № 12.

Бібліографічний опис:

Етнографічний вісник / Г. А. Скрипник// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-18057>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).